

Lieta C-36/23

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 25. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Finanzgericht Bremen (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 19. janvāris

Pieteicējs:

L

Atbildētāja:

Familienkasse Sachsen der Bundesagentur für Arbeit

Pamatlietas priekšmets

Sociālais nodrošinājums – Regula (EK) Nr. 883/2004 – 68. pants – Ģimenes pabalstu piešķiršana – Viena vecāka dzīvesvieta citā dalībvalstī – Šā vecāka nepieteikšanās bērna pabalsta saņemšanai – Otra vecāka pieteikšanās bērna pabalsta saņemšanai – Sekas

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un tiesiskais pamats

Savienības tiesību normu interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai Regulas (EK) Nr. 883/2004 68. pants pieļauj, ka Vācijas [iestāžu piešķirts] bērna pabalsts ar atpakaļejošu spēku daļēji tiek atgūts, atsaucoties uz prioritārām tiesībām [uz ģimenes pabalstu] citā dalībvalstī – pat ja šajā citā dalībvalstī ģimenes pabalsts bērnam faktiski netika un netiek nedz piešķirts, nedz izmaksāts – līdz ar ko summa, kas paliek pabalsta saņēmējam

Vācijas tiesību normu izpratnē, ir mazāka par Vācijas [iestāžu piešķirto] bērna pabalstu?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu būtu apstiprinoša:

Vai atbilde uz jautājumu, kādu iemeslu dēļ vairākām dalībvalstīm ir jānodrošina pabalsti Regulas (EK) Nr. 883/2004 68. panta izpratnē vai attiecīgi no kā izriet koordinējamās tiesības [uz pabalstu], ir atkarīga no šo valstu tiesiskajos regulējumos noteiktajiem šādu tiesību iegūšanas priekšnosacījumiem vai tomēr no tā, kādu faktisko apstākļu dēļ attiecīgajām personām uz Regulas (EK) Nr. 883/2004 11.–16. panta pamata ir piemērojami attiecīgo dalībvalstu tiesību akti?

3) Gadījumā, ja atbilde būtu atkarīga no tā, kādu faktisko apstākļu dēļ attiecīgajām personām uz Regulas (EK) Nr. 883/2004 11.–16. panta pamata ir piemērojami attiecīgo dalībvalstu tiesību akti:

Vai Regulas (EK) Nr. 883/2004 68. pants kopsakarā ar 1. panta a) un b) punktu un 11. panta 3. punkta a) apakšpunktu ir jāinterpretē tādējādi, ka ir jāizdara pieņēmums, ka persona citā dalībvalstī veic darbību nodarbinātas personas statusā vai darbību pašnodarbinātas personas statusā, vai attiecīgi atrodas situācijā, kas sociālās nodrošināšanas tiesību normu kontekstā ir pielīdzināma šādai darbībai, ja šajā citā dalībvalstī sociālās nodrošināšanas iestāde apliecina, ka ir spēkā apdrošināšana “kā lauksaimniekam”, un vietējā par ģimenes pabalstiem atbildīgā iestāde apstiprina, ka tiek veikta šāda darbība, pat ja attiecīgā persona norāda, ka šī apdrošināšana ir piesaistīta tikai īpašumtiesībām uz saimniecību, kas reģistrēta kā lauksaimniecībā izmantojamā zeme, taču faktiski netiekot apsaimniekota?

Piemērojamās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 883/2004”), it īpaši tās 1. panta a) un b) punkts, 11.–16. un 68. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 987/2009 (2009. gada 16. septembris), ar ko nosaka īstenošanas kārtību Regulai (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (turpmāk tekstā – “Regula Nr. 987/2009”), it īpaši tās 59. un 60. pants

Piemērojamās valsts tiesību normas

Einkommensteuergesetz [Iedzīvotāju enākuma nodokļa likums] šajā ziņā kopš 2009. gada 8. oktobra negrozītājā redakcijā (*Bundesgesetzblatt*, I daļa, 2009, Nr. 68, 3366.–3465. lpp.; turpmāk tekstā – “*ESiG*”), it īpaši tā 31. panta trešais teikums, 32. panta 1. punkta pirmā teikuma 1) apakšpunkts un 3. punkts, 62. panta

1. punkta pirmais teikums, 63. panta 1. punkta pirmais un otrais teikums, 70. panta 2. punkta pirmais teikums

Abgabenordnung [Nodokļu likums] šajā ziņā kopš 2002. gada 1. oktobra negrozītājā redakcijā (*Bundesgesetzblatt*, I daļa, 2002, Nr. 72, 3866.–3953. lpp.; turpmāk tekstā – “AO”), it īpaši tā 37. panta 1. un 2. punkta pirmais un otrais teikums

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Lietas dalībnieku strīds ir par piešķirta bērna pabalsta daļēju atcelšanu un pēc šīs atcelšanas pārmaksātā bērna pabalsta par strīdīgo laikposmu no 2019. gada jūlija līdz 2020. gada septembrim atgūšanu.
- 2 Pieteicējs ir Polijas pilsonis, kas jau vairākus gadus Vācijā veic darbību nodarbinātas personas statusā. Viņa 2008. gadā dzimušais bērns un sieva (bērna māte) dzīvo kopīgā ģimenes māsainiecībā Polijā.
- 3 Pieteicējs ar sievas piekrišanu 2016. gada 22. februāra vēstulē Vācijas iestādēm lūdza piešķirt bērna pabalstu savam bērnam. Šajā nolūkā viņš iesniedza pierādījumus, ka viņš Vācijā veic darbību nodarbinātas personas statusā, un norādīja, ka viņa sieva Polijā nav nodarbināta.
- 4 Ar 2016. gada 27. oktobra lēmumu atbildētāja piešķīra pieteicējam bērna pabalstu par laikposmu no 2014. gada oktobra līdz 2026. gada jūlijam. Pamatojumā tika norādīts, ka pieteicējs ir nodarbināts Vācijā un, kā liecina iesniegtais apliecinājums, uz viņu attiecas pienākums maksāt nodokļus pilnā apmērā. Tā kā otrs vecāks bērna dzīvesvietas valstī neesot nodarbināts, Vācijā pastāvot prioritāras tiesības uz bērna pabalstu par nodarbinātības laiku.
- 5 2019. gada 16. aprīlī pieteicējam apstrādei tika nosūtīta veidlapa “Veidlapa tiesību uz bērna pabalstu pārbaudei” [*Fragebogen zur Prüfung des Anspruchs auf Kindergeld*]. Pieteicējs šo veidlapu aizpildīja un nosūtīja atpakaļ. Tajā pieteicējs norādīja, ka viņa sieva nav nedz pašnodarbināta, nedz nodarbināta persona. Par sevi viņš iesniedza darba devēja izziņu par to, ka kopš 2016. gada 1. janvāra viņš Vācijā veic darbību nodarbinātas personas statusā.
- 6 Atbildētāja ar 2019. gada 6. augusta pieprasījumu lūdza no Polijas informāciju par pieteicēja sievas nodarbinātību un tiesībām uz Polijas [iestāžu piešķirtiem] ģimenes pabalstiem.
- 7 2020. gada 5. oktobrī atbildētāja saņēma Pomerānijas provinces pārvaldes iestādes Gdaņskā (turpmāk tekstā – “Polijas informācijas iestāde”) 2020. gada 28. septembra atbildi, kuras 4.1. ailē bija sniegta šāda informācija: “[*Bērna māte*] no 2006. gada 28. septembra līdz šim brīdim ir nodarbināta (lauksaimnieku sociālā apdrošināšana (KRUS)). No 2013. gada 1. novembra līdz šim brīdim

[bērna māte] nesaņem ģimenes un vecāku pabalstu 500+. [Bērna māte] ir apliecinājusi, ka nevēlas pieteikties ģimenes un vecāku pabalstam 500+.”

- 8 Pēc tam atbildētāja ar 2020. gada 7. oktobra lēmumu, pamatojoties uz *EStG* 70. panta 2. punktu, atcēla bērna pabalsta piešķiršanu no 2020. gada oktobra tādā apmērā, kādā Polijā likumiski ir paredzēti ģimenes pabalsti.
- 9 Atbildētāja 2020. gada 7. oktobrī uz Poliju nosūtīja lūgumu pieņemt nolēmumu par kompetenci [*Ersuchen zur Entscheidung über die Zuständigkeit*], kurā norādīja uz 2019. gada 4. jūlijā saņemto pieteikumu, bērna tēva nodarbinātību Vācijā un bērna mātes nodarbinātību Polijā: *“Pieteikumu pielīdzināšanas nolūkā lūdzam pārbaudīt tiesības uz ģimenes pabalstiem un 500+ no 2019. gada jūlija.”*
- 10 Atbildot uz šo lūgumu, Polijas informācijas iestāde 2020. gada 17. decembrī nosūtīja datu kopu par pieteicēja sievu ar šādām papildinošām ziņām: *“[Bērna māte] no 2006. gada 28. septembra līdz šim brīdim ir nodarbināta (lauksaimnieku sociālā apdrošināšana (KRUS)). No 2019. gada 1. jūlija līdz šim brīdim [bērna māte] nesaņem ģimenes un vecāku pabalstu 500+. [Bērna māte] ir apliecinājusi, ka nevēlas pieteikties ģimenes un vecāku pabalstam 500+.”*
- 11 Ar tiesvedībā izskatīto 2021. gada 6. janvāra lēmumu atbildētāja, pamatojoties uz *EStG* 70. panta 2. punktu, atcēla bērna pabalsta piešķiršanu par laikposmu no 2019. gada jūlija līdz 2020. septembrim apmērā, kas atbilst Polijā likumiski paredzētajiem ģimenes pabalstiem, un pieprasīja atmaksāt par šo laikposmu pārmaksāto bērna pabalstu 1674,60 EUR apmērā.
- 12 Ar 2021. gada 22. janvāra vēstuli pieteicējs lūdza šo lēmumu grozīt, jo viņš un viņa sieva kopš 2019. gada jūlija Polijā neesot saņēmuši ģimenes pabalstus.
- 13 Šo vēstuli atbildētāja kvalificēja kā iesniegumu par 2021. gada 6. janvāra lēmuma apstrīdēšanu un ar 2021. gada 2. februāra lēmumu noraidīja to kā nepamatotu.
- 14 Pieteicējs 2021. gada 2. martā lēmumu par bērna pabalsta piešķiršanas daļējo atcelšanu un atgūšanu pārsūdzēja tiesā.

Pamatlietas dalībnieku galvenie argumenti

- 15 Pamatojumā pieteicējs apgalvo, ka viņa sieva (bērna māte) nav nodarbināta un viņai nav ienākumu. Viņa sieva neesot reģistrēta nedz kā bezdarbiece, nedz kā darba meklētāja; no saviem vecākiem viņa esot saņēmusi zemnieku saimniecību, kuru pārrakstot viņai, vecāki esot ieguvuši pensijas saņemšanas iespēju. No šā saimniecības īpašuma izrietot apdrošināšana pie Polijas Lauksaimnieku sociālās apdrošinātāja *KRUS*. Šai apdrošināšanai neesot tāda priekšnosacījuma kā viņas pašnodarbinātība lauksaimniecībā; tā esot piesaistīta tikai apstāklim, ka saimniecība, kas netiekot apsaimniekota, ir reģistrēta kā lauksaimniecībā izmantojamā zeme. Tā kā sievietei neesot ienākumu, viņš maksājot *KRUS* apdrošināšanas iemaksas. Bērna pabalstu par aplūkojamo laikposmu viņa sieva

Polijā neesot nedz saņēmusi, nedz lūgusi piešķirt. Tāpēc saistībā ar tiesībām uz bērna pabalstu prioritāri kompetenta esot Vācija.

- 16 Atbildētāja iebilst pret pieteikumu ar pamatojumu, ka, lai gan pieteicējam uz *ESiG* 62. panta 1. punkta pamata principā esot tiesības uz Vācijas [iestāžu piešķirtu] bērna pabalstu par viņa bērnu ar dzīvesvietu Polijā, tomēr vienlaikus viņa sievai pienākoties ārvalsts ģimenes pabalsti par bērnu Polijā, jo kopš 2019. gada jūlija Polijā neatkarīgi no ienākumiem tiek nodrošināts pabalsts 500+ par bērniem līdz 18 gadu vecumam.
- 17 Atbildētāja uzskata, ka šī tiesību [uz pabalstu] konkurence ir risināma, pamatojoties uz Eiropas Savienības noteikumiem par koordinēšanu. Šajā ziņā izšķiroši esot tas, vai attiecīgajās valstīs attiecīgā persona ir nodarbināta vai saņem pensiju, vai tiesības uz ģimenes pabalstiem izriet tikai un vienīgi no dzīvesvietas (Regulas Nr. 883/2004 67. un 68. pants, Eiropas Savienības Administratīvās komisijas 2009. gada 12. jūnija Lēmums Nr. F1. Lai gan pieteicējs esot nodarbināts vai atrodas pielīdzināmā stāvoklī Eiropas Savienības Administratīvās komisijas 2009. gada 12. jūnija Lēmuma Nr. F1 izpratnē, prioritāri tiesības uz ģimenes pabalstiem pastāv Polijā, jo šajā valstī kā bērna dzīvesvietas valstī nodarbināta vai nodarbinātībai līdzīgā stāvoklī esot arī viņa sieva (Regulas Nr. 883/2004 68. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkts). Tāpēc tiesības uz bērna pabalstu Vācijā tiek apturētas ārvalsts ģimenes pabalsta apmērā. Ārvalsts ģimenes pabalsti esot mazāki par Vācijas iestāžu nodrošināto bērna pabalstu. Tāpēc bērna pabalsts par laiku no 2019. gada jūlija līdz 2020. gada septembrim pienākoties šo summu starpības apmērā, un bērna pabalsta piešķiršana esot jāsamazina uz apmēru, kas atbilst šo summu starpībai.
- 18 Tas, ka pabalsts Polijā neesot nedz lūgts, nedz saņemts, nenozīmējot, ka Vācijā būtu jānodrošina bērna pabalsts pilnā apmērā. Kā liecina Polijas sniegtās ziņas, pieteicēja sieva Polijā ir apliecinājusi, ka nevēlas iesniegt nekādus pieteikumus. Tikai tāpēc Polijā neesot pieņemts lēmums par tiesībām uz pabalstu. Tomēr saskaņā ar *ESiG* 65. panta 1. punkta pirmo teikumu bērna pabalsta izslēgšanai esot pietiekami ar to, ka pabalsts attiecīgi iesniegta pieteikuma gadījumā būtu jāmaksā.
- 19 Attiecībā uz bērna mātes nodarbinātību Polijā Vācijas iestādēm un tiesām principā esot saistošs ārvalsts sociālās nodrošināšanas iestādes apliecinājums par spēkā esošu apdrošināšanu. Tāpēc, kā liecina Polijas informācijas iestādes sniegtā informācija, bērna māte esot uzskatāma par nodarbinātu.
- 20 Atmaksas pienākums izrietot no *AO* 37. panta 2. punkta. Saskaņā ar to nodokļa atvieglojums esot jāatmaksā, ja tas izmaksāts bez tiesiska pamata. Šajā gadījumā tā tas esot, jo tiesības [uz pabalstu] neesot pastāvējušas un tāpēc bērna pabalsta piešķiršana tiktāl esot atcelta.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 21 Saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem bērna pabalsta piešķiršanu uz *ESiG* 70. panta 2. punkta pirmā teikuma pamata atceļ ar atpakaļejošu spēku, ja bērna pabalsta saņemšanas laikā apstākļi, kas ir nozīmīgi tiesībām uz bērna pabalstu, ir mainījušies tā, ka tiesību uz bērna pabalstu priekšnosacījumi vairs netiek izpildīti. Saskaņā ar *AO* 37. panta 2. punktu tādā gadījumā pārmaksāts bērna pabalsts saņēmējam ir jāatmaksā.
- 22 Pieteicējs strīdīgajā laikposmā izpildīja – par ko lietas dalībniekiem nav strīda – Vācijas tiesību aktos noteiktos priekšnosacījumus tiesību uz bērna pabalstu saņemšanai par bērnu, kas kopā ar bērna māti dzīvo Polijā. Vācijas iestādes bērna pabalstu sākotnēji izmaksāja pilnā apmērā. Tikai bērna pabalsta saņemšanas laikā tiesiskais stāvoklis Polijā mainījās tā, ka Polijas iestādes no 2019. gada jūlija vecāku pabalstu par pirmo bērnu līdz 18 gadu sasniegšanai sāka maksāt arī neatkarīgi no ienākumiem (skat. Polijas 2016. gada 11. februāra Likuma par valsts atbalstu bērnu audzināšanai 4. panta 1. un 2. punktu un 5. panta 1. punktu redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2019. gada 26. aprīļa likumu).
- 23 Tomēr Polijas ģimenes pabalsti līdz šim netika nedz piešķirti, nedz izmaksāti, jo bērna māte bija apliecinājusi, ka nevēlas iesniegt pieteikumu. Turklāt no Polijas 2016. gada 11. februāra Likuma par valsts atbalstu bērnu audzināšanai 18. panta 1. un 2. punkta un 21. panta 3. punkta ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2019. gada 26. aprīļa likumu, izriet, ka Polijas ģimenes pabalstus piešķir ikgadēji, nevis ar atpakaļejošu spēku un ka iesniegt pieteikumu par kārtējo laikposmu no 1. jūnija līdz 31. maijam ir iespējams tikai no 1. aprīļa. Polijas iestādei ģimenes pabalstu par strīdīgo laikposmu no 2019. gada jūlija līdz 2020. gada septembrim acīmredzot vairs nebūtu bijis iespējams piešķirt pat tad, ja tā, pamatojoties uz paziņojuma par 2019. gada 4. jūlija pieteikumu, kas tika sniegts, atbildot uz 2020. gada 7. oktobra “Lūgumu pieņemt nolēmumu par kompetenci”, būtu izdarījusi pieņēmumu, ka pastāv pieteikums (arī) uz Polijas ģimenes pabalstu.
- 24 Par pirmo jautājumu: Vācijas bērna pabalsta daļējā atgūšana ir likumīga vienīgi tad, ja tiesības uz Vācijas bērna pabalstu, piemērojot Regulas Nr. 883/2004 68. pantu, drīkst tikt samazinātas par Polijā materiāltiesiski paredzēto ģimenes pabalstu summu, lai gan nedz piešķiršana, nedz izmaksa Polijā līdz šim nav notikusi un nav arī sagaidāma nākotnē.
- 25 Tiesa attiecībā uz regulējumu, kas bija spēkā pirms Regulas Nr. 883/2004, vairākkārt ir nospriedusi, ka tiesību uz ģimenes pabalstiem apturēšanu tā iemesla dēļ, ka tiesības uz ģimenes pabalstiem pastāv arī citā dalībvalstī, var būt apsverama vienīgi tad, ja šī cita dalībvalsts ģimenes pabalstus arī faktiski izmaksā, un ka nav būtiski, vai neizmaksāšanas vienīgais iemesls ir attiecīga pieteikuma neiesniegšana (skat. spriedumus, 1990. gada 4. jūlijs, *Kracht*, C-117/89, EU:C:1990:279, 18. punkts, un 2010. gada 14. oktobris, *Schwemmer*, C-16/09, EU:C:2010:605, 53.–54. un 58.–59. punkts). Tiesa savā judikatūrā par Regulu Nr. 883/2004 ir pilnīgi uzturējusi spēkā šo atziņu (skat. spriedumus,

2015. gada 22. oktobris, *Trapkowski*, C-378/14, EU:C:2015:720, 32.–33. punkts, un 2019. gada 18. septembris, *Moser*, C-32/18, EU:C:2019:752, 42. punkts).
- 26 Turklāt Tiesa 2022. gada 13. oktobra spriedumā *DN*, C-199/21, EU:C:2022:789, 58. punkts, ir nospriedusi, ka Regulas Nr. 987/2009 60. panta 1. punkta trešais teikums jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts regulējumu, saskaņā ar kuru ģimenes pabalstus var atgūt gadījumos, kad viens vecāks, kuram uz šā regulējuma pamata ir tiesības saņemt pabalstu, šīs tiesības neizmanto, un pabalsts tiek piešķirts otram vecākam, kura pieteikumu atbilstoši šai normai ir ņēmusi vērā kompetentā iestāde un kurš ir vienīgais, kas faktiski sedz bērna uzturēšanas izdevumus.
- 27 *Bundesfinanzhof* [Federālā finanšu tiesa; turpmāk tekstā – “*BFH*”] kā augstākā Vācijas tiesa, kurai piekritīgas lietas par bērna pabalstu, kas piešķirts atbilstoši *EStG*, attiecībā uz tiesisko stāvokli, kurā piemērojama Regula Nr. 883/2004, pauž viedokli, ka Regulas Nr. 883/2004 68. pantā ietvertā koordinēšanas regulējuma piemērošana un Vācijā iegūstamo tiesību ierobežošana summu starpības apmērā, ciktāl pastāv ārvalstīs iegūstamas materiāltiesiskas tiesības, nav neiespējamas tā iemesla dēļ, ka šīs ārvalstīs iegūstamās tiesības netiek piešķirtas un netiek veikta izmaksa uz to pamata (*BFH* spriedums, 2020. gada 9. decembris, III R 73/18, *BFHE* [Federālās finanšu tiesas nolēmumu krājums] 271, 508). Ja prioritātes noteikšanai nozīmīgi apstākļi kļūst zināmi tikai pēc tam, no tiem izrietot arī ieskaits – ar atpakaļejošu spēku – ar bērna pabalstu, kas piešķirts uz Vācijas tiesību aktu pamata, un līdz ar to arī (daļēji) atgūšana, bet ārvalstī iegūstamo tiesību piešķiršana un uz to pamata veikta izmaksa šajā ziņā neesot svarīga (*BFH* spriedums, 2020. gada 9. decembris, III R 73/18, *BFHE* 271, 508, *BStBl* [Federālais Nodokļu Vēstnesis], II daļa, 2022, 178), jo saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 68. panta 3. punkta b) apakšpunkta otro pusteikumu un 81. pantu pieteikums uz ģimenes pabalstiem, kas iesniegts valstī ar pakārtotas prioritātes pienākumu, esot uzskatāms arī par pieteikumu uz ģimenes pabalstiem uz tās valsts tiesību aktu pamata, kurai ir prioritārs pienākums, un tādējādi esot saglabāts formālais priekšnosacījums tiesībām iesniegt pieteikumu citā dalībvalstī (*BFH* spriedums, 2020. gada 9. decembris, III R 73/18, *BFHE* 271, 508). Pieteikums uz ģimenes pabalstiem, kas iesniegts Savienības dalībvalstī ar pakārtoti prioritāro kompetenci, izraisot fiktīvo iedarbību attiecībā uz to, ka tas vienlaikus ir uzskatāms par iesniegtu arī valstī ar prioritāro kompetenci arī tad, ja iestāde, kurā iesniegts pieteikums, nezina, ka faktiskajiem apstākļiem ir pārrobežu konteksts, piem., tāpēc ka persona, kurai ir tiesības uz bērna pabalstu, ir sākusī darbību ārvalstī, par to neinformējot attiecīgo *Familienkasse* (ģimenes pabalstu iestādi). Tādējādi iedarbība iestādoties arī tad, ja brīdī, kad iesniegts pieteikums bērna pabalsta saņemšanai, vēl nebija iemesla to pārsūtīt ārvalsts par ģimenes pabalstiem atbildīgajai iestādei (*BFH* spriedums, 2020. gada 9. decembris, III R 31/18, *BFH/NV* [Federālās finanšu tiesas nepublicēto nolēmumu krājums], 2021, 771).
- 28 *BFH* uzskata, ka arī no tā, ka Tiesa savā 2015. gada 22. oktobra spriedumā *Trapkowski*, C-378/14, EU:C:2015:720, atsaucas uz savu 2010. gada 14. oktobra

spriedumu *Schwemmer*, C-16/09, EU:C:2010:605, nekas cits neizrietot, jo 2015. gada 22. oktobra spriedums *Trapkowski*, C-378/14, EU:C:2015:720, attiecoties nevis uz gadījumu, kad nav izpildīts tiesību uz ģimenes pabalstu formālais priekšnosacījums, bet ir izpildīts materiālais priekšnosacījums ienākumu sliekšņa pārsniegšanas veidā (*BFH* spriedums, 2020. gada 9. decembris, 111 R 73/18, *BFHE* 271, 508, *BStBl*, II, 2022, 178). Tikai tad, ja prioritārajā dalībvalstī nav izpildīti tiesību materiālie priekšnosacījumi, jo, piemēram, ir pārsniegts vecuma slieksnis vai konkrēti ienākumu sliekšņi, esot izslēgta Regulas Nr. 883/2004 68. pantā ietvertā prioritātes regulējuma piemērošana (*BFH* spriedums, 2021. gada 25. februāris, III R 23/20, *BFH/NV2021*, 1344–1347).

- 29 Tāpēc *BFH* uzskata, ka principā (vienīgi) materiāltiesisko tiesību uz ģimenes pabalstiem pastāvēšana otrā dalībvalstī ir priekšnosacījums noteikumu par prioritāti piemērošanai. Tomēr saskaņā ar *BFH* judikatūru Vācijas iestādēm un tiesām nav jāpārbauda materiāltiesiskās tiesības [uz pabalstu] uz ārvalsts tiesību normu pamata, ja attiecībā uz strīdīgo laikposmu par to jau ir lēmusi ārvalsts iestāde un šim nolēmumam ir saistoša iedarbība uz Vācijas iestādēm un tiesām (*BFH* spriedums, 2017. gada 26. jūlijs, III R 18/16, *BFHE*, 259, 98, *BStBl*, II 2017, 1237). Citādi dalībvalstu lojālas sadarbības ietvaros – atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 60. panta 3. punktam kopsakarā ar Regulas Nr. 987/2009 59. un nākamo pantu – iesniedzot informācijas pieprasījumu otras dalībvalsts kompetentajai iestādei, ir jānoskaidro, vai un cik lielā apmērā tur pastāv tiesības uz ģimenes pabalstiem par pieprasītāja bērniem (*BFH* spriedums, 2018. gada 22. februāris, III R 10/17, *BFHE*, 261, 214, *BStBl*, II 2018, 717).
- 30 Iesniedzējtiesas uzskata, ka Regulas Nr. 883/2004 68. pantā ietverto prioritātes noteikumu interpretācija, it īpaši tādas pabalsta atgūšanas gadījumā kā šajā strīdā, nav tik viennozīmīga, kā atspoguļots *BFH* judikatūrā. Regulas Nr. 883/2004 35. apsvērumā ir teikts, ka šī regula kalpo tam, lai novērstu pabalstu nelikumīgu dublēšanos, kad pārklājas dažādu dalībvalstu tiesības uz ģimenes pabalstiem. Tomēr ar to nav paredzēts ierobežot dalībvalstīs piešķiramās tiesības [uz pabalstu]. Saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 68. panta 1. punkta pirmo teikumu prioritātes noteikums piemēro tikai tad, ja tajā pašā laikposmā par tiem pašiem ģimenes locekļiem pabalstus paredz vairāk nekā vienas dalībvalsts tiesību akti. Tāpēc principā tiem nebūtu jāiedarbojas tādējādi, ka pabalsta saņēmējiem tiktu veikti mazāki maksājumi, nekā tie būtu veikti, ja tie netiktu piemēroti.
- 31 Arī Tiesas judikatūra liecina, ka prioritātes noteikumi ir jāpiemēro tikai tad, ja citādi ģimenes pabalstus faktiski piešķirtu vairākas dalībvalstis. Proti, ja ģimenes pabalstus piešķirtu vairākas dalībvalstis, tad arvien varētu rasties situācija, ka neskaidrības vai neziņas par faktiskajiem apstākļiem vai juridiskās kvalifikācijas dēļ bērna pabalsts Vācijā tiktu (daļēji) atgūts ar atpakaļejošu datumu, bet netiktu papildus izmaksāts otrā dalībvalstī. Tādējādi pabalsta saņēmēji kopumā varētu saņemt mazākus ģimenes pabalstus, nekā viņiem pienākas uz Vācijas tiesību aktu pamata.

- 32 Attiecībā uz jautājumu par pieteikumu pielīdzināšanas nozīmi ir jāņem vērā arī tas, ka tā galvenokārt ir paredzēta tam, lai vienkāršotu procedūru pabalsta saņēmējam. Tomēr tā neko nemaina, it īpaši apstākļi, ka pieteikuma iesniegšanas termiņi un iespējas ar atpakaļejošu spēku piešķirt ģimenes pabalstus dalībvalstīs ir reglamentēti dažādi. Piemēram, bērna pabalsts Vācijā vispirms tiek piešķirts uz nenoteiktu laiku līdz brīdim, kad bērns sasniedz 18 gadu vecumu. Turklāt izmaksā, rēķinot sešus mēnešus no pieteikuma iesniegšanas, tiek veikta ar atpakaļejošu spēku. Turpretim citās valstīs – ciktāl zināms iesniedzējtiesai, arī Polijā – ir spēkā regulējums, kas paredz ikgadēju un iepriekšēju pieteikumu. Tāpat gadījumos, kad tikai vēlāk kļūst zināmi apstākļi, kas liek secināt, ka prioritāras ir tiesības uz ģimenes pabalstiem citā dalībvalstī, parasti vairs nav iespējams laikus nosūtīt pieteikumu šai citai dalībvalstij. Ja prioritātes noteikumu piemērošana būtu atkarīga tikai no tā, vai citā dalībvalstī pastāv materiāltiesiskās tiesības [uz pabalstu], valsts tiesai vajadzētu parastā kārtībā spriest par to, vai pastāv tiesības uz ģimenes pabalstiem uz ārvalsts tiesību normu pamata.
- 33 Saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 68. panta 3. punkta a) apakšpunktu kopsakarā ar Regulas Nr. 987/2009 60. panta 1. punkta otro teikumu un 2. un 3. punktu dublējošos tiesību koordinēšanai ir paredzēta īpaša procedūra, tomēr saskaņā ar formulējumu attiecas tas tikai uz gadījumu, ja ir jālemj par vēl neizskatītu pieteikumu uz ģimenes pabalstu piešķiršanu turpmāk. Nešķiet, ka šī procedūra automātiski būtu pārnesama uz gadījumu, kad pārbaude tiek veikta *ex post*. Saskaņā ar Regulas Nr. 987/2009 60. panta 4. punktu tas pats ir spēkā attiecībā uz tā dēvētās dialoga procedūru uz Regulas Nr. 987/2009 6. panta 2.–5. punkta pamata, ja pastāv strīds par prioritātes noteikšanu vairākām tiesībām [uz pabalstu].
- 34 Tāpat, kā liecina iesniedzējtiesas pieredze, attiecīgi maksājamo pabalstu saskaņošana starp dažādajām dalībvalstu kompetentajām iestādēm – vismaz katrā ziņā atgūšanas gadījumos – nenorit bez sarežģījumiem. Arī šā strīda gadījumā Polijas iestāde pēc atbildētājas pieprasījuma, norādot tikai uz to, ka nav bērna mātes pieteikuma, darīja zināmu, ka par strīdīgo laikposmu ģimenes pabalsts netiek maksāts. Lēmums vai cita veida saturisks atzinums par to, vai ir izpildīti (citi) formāli vai materiāli priekšnosacījumi Polijā iegūstamām tiesībām uz ģimenes pabalstiem no šīs Polijas iestādes nebija iespējams saņemt. Tomēr praktiskās grūtības dalībvalstu sadarbībā nedrīkstētu kaitēt personai, kas pretendē uz tiesībām uz ģimenes pabalstiem.
- 35 Par otro jautājumu: Ja Regulas Nr. 883/2004 68. pants principā pieļautu pabalsta atgūšanu Vācijā bez tā piešķiršanas Polijā, daļējās atgūšanas tiesiskums ir atkarīgs no tā, vai Polijā iegūstamās tiesības ir prioritāras attiecībā pret Vācijā iegūstamajām tiesībām.
- 36 Regulas Nr. 883/2004 68. pantā izklāstīto noteikumu par prioritāti piemērošanā ir jāņem vērā iemesli, kuru dēļ dublējošies pabalsti ir piešķirami vai kuru dēļ rodas šīs tiesības. Ja atbilde uz šo jautājumu būtu rodama valsts regulējumā, šā strīda gadījumā būtu jāizdara pieņēmums, ka pastāv konstelācija “dzīvesvieta un dzīvesvieta”, jo aplūkojamie ģimenes pabalsti gan Vācijā, gan Polijā ir piesaistīti

pabalsta saņēmēja dzīvesvietai/ pastāvīgajai uzturēšanās vietai. Šādā gadījumā Polijā iegūstamās tiesības bērna dzīvesvietas dēļ būtu prioritāras – atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 68. panta 1. punkta b) apakšpunkta iii) punktam.

- 37 Savukārt, ja atbilde uz šo jautājumu būtu atkarīga no faktiskajiem apstākļiem, kuru dēļ attiecīgajām personām uz Regulas Nr. 883/2004 11.–16. panta pamata būtu piemērojami attiecīgās dalībvalsts tiesību akti, tad, tā kā pieteicēja profesionālā darbība notiek Vācijā, prioritātes noteikšanā izšķiroši būtu tas, vai bērna māte ir uzskatāma par Polijā nodarbinātu vai tikai par tur dzīvojošu.
- 38 Formulējums liecina, ka prioritāte ir atkarīga no iemesliem, kuru dēļ pabalsti ir piešķirami vairākās dalībvalstīs vai kuru dēļ rodas tiesības uz tiem. Tas varētu liecināt par nepieciešamību tos piesaistīt valsts tiesību aktos paredzētajiem šādu tiesību priekšnosacījumiem.
- 39 Tikmēr *BFH* jautājumu par to, kas izraisa tiesību iestāšanos Regulas Nr. 883/2004 68. panta 1. punkta izpratnē, vērtē atkarībā no faktiskajiem apstākļiem, kuru dēļ attiecībā uz pabalsta saņēmēju ir piemērojami attiecīgās dalībvalsts tiesību akti atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 11.–16. pantam (*BFH* spriedumi, 2017. gada 26. jūlijs, III R 18/16, *BFHE*, 259, 98, *BStBl*, II, 2017, 1237, un 2020. gada 1. jūlijs, III R 22/19, *BFHE*, 269, 320, *BFH/NV2021*, 134).
- 40 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Tiesas 2019. gada 7. februāra spriedums *Bogatu*, C-322/17, 24.–25. punkts, varētu liecināt par to, ka ir jāņem vērā iemesli, kuru dēļ tiek piešķirti ģimenes pabalsti uz valsts regulējuma pamata. Iesniedzējtiesas skatījumā nav iespējams gūt viennozīmīgu secinājumu par to, vai atbildei uz jautājumu, kādu iemeslu dēļ ir piešķirami pabalsti Regulas Nr. 883/2004 68. panta izpratnē, izšķirošs ir tiesības [uz pabalstu] pamatojošais valsts regulējums vai tomēr tas, uz kāda Regulas Nr. 883/2004 11. pantā minētā regulējuma pamata pabalsta saņēmējam ir piemērojami attiecīgās dalībvalsts tiesību akti, proti, vai šīs tiesības rodas nodarbinātības, pašnodarbinātības vai dzīvesvietas dēļ.
- 41 Par trešo jautājumu: Ja attiecībā uz jautājumu par to, vai bērna māte Polijā ir uzskatāma par nodarbinātu, par izšķirošu ir uzskatāms vienīgi Polijas iestādes attiecīgais apstiprinājumsar norādi par lauksaimnieku sociālo apdrošināšanu, tad bērna dzīvesvietas dēļ prioritāras būtu Polijā iegūstamās tiesības – atbilstoši Regulas Nr. 883/2004 68. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktam. Pretējā gadījumā saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 68. panta 1. punkta a) apakšpunktu prioritāras būtu Vācijā iegūstamās tiesības.
- 42 Gadījumā, ja izšķiroši ir faktiskie apstākļi, kuru dēļ attiecīgajām personām uz Regulas Nr. 883/2004 11.–16. panta pamata ir piemērojami attiecīgās dalībvalsts tiesību akti, rodas jautājums, ar kādiem priekšnosacījumiem var izdarīt pieņēmumu par bērna pabalsta saņēmēja citā dalībvalstī dzīvojošās sievas nodarbinātību vai tai pielīdzināmu stāvokli Regulas Nr. 883/2004 68. panta – kopsakarā ar 1. panta a) un b) punktu un 11. panta 3. punkta a) apakšpunktu – izpratnē.

- 43 Attiecībā uz jautājumu, vai citā dalībvalstī tiek veikta tāda darbība vai pastāv tai pielīdzināms stāvoklis Regulas Nr. 883/2004 1. panta b) punkta izpratnē, kas par tādu uzskatāms šīs dalībvalsts sociālā nodrošinājuma tiesību aktu piemērošanas vajadzībām, runa ir par otras dalībvalsts tiesību normu novērtēšanu. Tāpēc iesniedzējtiesa sliecas uzskatīt, ka Polijas sniegtā informācija šajā ziņā ir saistoša iesniedzējtiesai. Tomēr tas nešķiet obligāti, jo informācija tiek sniegta tikai starpiestāžu procedūrā, bet attiecībā uz skarto personu netiek pieņemts nekāds tiesā pārsūdzams lēmums. Iesniedzējtiesai nav zināma Tiesas judikatūra par šo jautājumu.

DARBA VERSIJA